QORTI TAL-MAGISTRATI (MALTA)

BHALA QORTI TA' GUDIKATURA KRIMINALI

MAGISTRAT DR ELAINE MERCIECA LL.D

PULIZIJA

(Spettur Fabian Fleri)

kontra

BRIAN VELLA

(I.D. No. 119571(M))

Kaz Nru.: 156/2010

Illum, 29 ta' Marzu 2022

Il-Qorti,

Wara li rat l-imputazzjonijiet miġjuba fil-konfront tal-imputat, **<u>Brian Vella,</u>** iben Anthony u Carmela nee' Barbara, imwieled Zabbar nhar is-6 ta' Frar 1971, residenti 19, Vella, Triq il-Kappar, Zabbar, detentur tal-karta ta' l-identita' bin-numru 119571(M), akkuzat talli f'dawn il-gzejjer, fil-11 ta' Jannar 2010 u matul dawn l-ahhar snin ta' qabel din id-data:

a. Forna jew ipprokura, jew offra li jforni jew li jipprokura d-droga erojina, specifikata fl-ewwel skeda tal-Ordinanza dwar il-Medicini Perikoluzi, Kap. 101 tal-Ligijiet ta' Malta, lill-persuna jew persuni, jew ghall-uzu ta' persuna/i minghajr ma kellu licenzja mill-President ta' Malta, minghajr ma kien awtorizzat bir-regoli tal-1939 ghall-Kontroll Intern tad-Drogi Perikoluzi (G.N. 292/1939) jew minn xi awtorita' moghtija mill-President ta' Malta li jforni d-droga, u minghajr ma kien fil-pussess t'awtorizzazzjoni ghall-importazzjoni jew esportazzjoni mahruga mit-Tabib Principali tal-Gvern skond id-dispozizzjonijiet tas-sitt taqsima tal-

Ordinanza msemmija, u minghajr ma kellu licenzja jew xort'ohra awtorizzat li jimmanifattura jew iforni d-droga, u dan bi ksur tar-regoli tal-1939 ghall-Kontroll Intern tad-Drogi Perikoluzi (G.N. 292/1939), kif sussegwentement emendati, u dan bi ksur tal-Ordinanza dwar il-Medicini Perikoluzi, Kap. 101 tal-Ligijiet ta' Malta;

b. Kellu fil-pussess tieghu d-droga erojina specifikata fl-ewwel skeda tal-Ordinanza dwar il-Medicini Perikoluzi, Kap. 101 tal-Ligijiet ta' Malta, meta ma kienx fil-pussess ta' awtorizzazzjoni ghall-importazzjoni jew ghall-esportazzjoni mahrug mit-Tabib Principali tal-Gvern skond id-dispozizzjonijiet tar-4 u s-6 Taqsima tal-Ordinanza, u meta ma kienx bil-licenzja jew xort'ohra awtorizzat li jimmanifattura jew li jforni d-droga msemmija, u meta ma kienx b'xi mod iehor bil-licenzja mill-President ta' Malta li jkollu d-droga msemmija fil-pussess tieghu, u naqas li jipprova li d-droga msemmija giet fornuta lilu ghall-uzu tieghu skond ir-ricetta kif provdut fir-regolamenti msemmija, u dan bi ksur tar-regoli tal-1939 dwar il-Kontroll Intern tad-Drogi Perikoluzi (G.N. 292/1939), kif sussegwentament emendati u bi ksur tal-Ordinanza dwar il-Medicini Perikoluzi, Kap. 101 tal-Ligijiet ta' Malta.

c. Fl-istess data, hin, lok u cirkostanzi sar ricediv b'diversi sentenzi moghtija fil-konfront tieghu mill-Qorti tal-Magistrati (Malta) liema sentenzi saru definittivi u ma jitghax jinbidlu.

Il-Qorti giet mitluba sabiex fil-kaz ta' htija, barra milli tappika l-piena skont il-Ligi, tordna ill-imputat ihallas l-ispejjez li ghandhom x'jaqsmu mal-hatra ta' l-esperti skont l-artikolu 533 tal-Kap. 9 tal-Ligijiet ta' Malta.

Rat ix-xhieda;

Rat l-atti kollha tal-każ u d-dokumenti esebiti, inkluż l-Ordni tal-Avukat Ġenerali ai termini tas-sub-artikolu (2) tal-Artikolu 22 tal-Ordinanza dwar il-Mediċini Perikolużi (Kap. 101 tal-Liġijiet ta' Malta), sabiex din il-kawża tinstema' minn din il-Qorti bħala Qorti ta' Ġudikatura Kriminali[1],

---

[1] Ara a fol. 10 tal-atti processwali

Rat id-digriet tal-assenjazzjonijiet ta' kawzi u doveri tal-Prim Imhallef tat-28 ta' Lulju 2021[2];

Ghal kull bon fini rat l-ezenzjoni tal-partijiet ghal-ismigh mill-gdid tax-xhieda mismugha minn dina l-Qorti diversament preseduta[3];

Semghet is-sottomissjonijiet tal-partijiet;

Ikkunsidrat

Illi in sostenn tal-imputazzjonijiet miġjuba kontra l-imputat, il-Prosekuzzjoni ressqet is-segwenti xhieda u provi:

Tlett *proces verbal* immarkati bhala Dok. 'JM' li jirrigwarda xhieda ta' George Vella skond l-artikolu 24A(12)(13) tal-Kap. 101 tal-Ligijiet ta' Malta fl-4 ta' Settembru 2008 u xhieda ta' diversi ufficjali tal-pulizija senjatamenta tal-ispettur Fabian Fleri; PC998 David Caruana; PS192 Ramon Godano u PC737 Kurt Dylan Underwood.

Mill-istqarrija guramentata ta' George Vella jirrizulta li l-istess George Vella bil-gurament tieghu kien iddikjara li kien jixtri d-droga eroina minghand il-qua imputat. Jghid li l-gurnata ta' qabel l-arrest tieghu (ta' George Vella) kien xtara tlett grammi eroina bil-prezz ta' Eur. 65 kull gramma.

Mix-xhieda mghotija mill-ufficjali tal-pulizija jirrizulta li fil-11 ta' Jannar 2010 ghall-habta tad-disa' u nofs ta' filghaxija PC737 u PC998 kienu qed jaghmlu ronda f'Main street, Haz-Zabbar meta nnutaw vettura bin-numru ta' registrazzjoni BBI761 tal-marka ta' Vauxhall Nova ta' kulur abjad pparkjata mal-genb tat-triq b'xufier wahdu fil-karozza. Hekk kif marru biex ikellmuh huwa saq minn fuq il-post. Minhabba dan l-agir suspettuz huma saqu warajh u meta waslu Pjazza Medjatrici, Zabbar, waqqfu lill-imsemmija karozza. Qabel ma x-xufier waqaf isuq gie nnotat mill-pulizija jiftah bil-bieba tal-imsemmija vettura u jarmi xi haga. Huwa gie mehud fl-ghassa ta' Haz-Zabbar fejn gie identifikat bhala Brian Vella (l-qua imputat). Wara l-pulizija regghu marru fuq il-post fejn kien rawh jarmi xi haga u sabu borza tal-plastic b'erba' sachets ta' trab ta' kulur kannella. L-qua imputat gie interrogat fejn huwa ammetta li rema' dawk l-erba' sachets fit-triq. Ikkonferma ukoll li fl-erba' xhur ta' qabel dak l-arrest tieghu kien qieghed jittrafika l-eroina bil-ghan li jkun jista' jmantni d-dipendenza tieghu fuq l-istess sustanza. Jigi nnotat li l-prosekuzzjoni ma esebiet qatt is-sustanza elevata mit-triq u per konsegwenza lanqas ma gie analizzata.

---

[2] Fol. 108 tal-atti processwali.
[3] Fol. 111 tal-atti processwali.

Da parti tagħha, id-difiża ma ressqitx provi f'dan il-każ hlief it-talba sabiex jigi redatt *social inquiry report* fil-konfront tal-qua imputat. Minn dan ir-rapport jirrizulta li l-qua imputat kellu problema serja ta' dipendenza fuq id-droga eroina, liema vizzju huwa jidher li rnexxielu jelghbu u dana hekk kif jixhdu l-kampjuni tal-urina li mis-sena 2016 bdew jirrizultaw fin-negattiv. Illum jidher li l-qua imputat qieghed jghix hajja stabbli fejn adirittura qed jirnexxielu anke jipprovdi finanjzarjament lill-familja tieghu.

Ikkunsidrat ukoll:

Illi l-Qorti sejra preliminarjament tindiriżża l-ammissibilita` ta' wħud mill-provi li ressqet il-Prosekuzzjoni f'dawn il-proċeduri.

I. Stqarrija tal-Imputat

Illi fis-sottomissjonijiet maghmula minnha, id-difiza, qeghda titlob lil dina l-Qorti tiskarta l-istqarrija li l-qua imputat irrillaxxa lill-pulizija u dana fid-dawl tal-fatt li din ittiehdet minghajr ma l-qua imputat nghata l-opportunita' li jikkonsulta ma avukat kemm qabel kif ukoll waqt ittehid tal-istess stqarrija.

Mill-atti processwali jirrizulta li l-qua imputat irrillaxxa l-istqarrija tieghu lill-pulizija nhar it-12 ta' Jannar 2010, skond il-ligi vigenti dak iz-zmien, wara li gie mwissi bil-mod segwenti:

> *"M'intix obligat li titkellem sakemm ma tkunx tixtieq titkellem imma dak li tghid jista' jingieb bi prova"*

Fil-bidu tal-istqarrija l-qua imputat wiegeb fl-affermattiv meta mistoqsi jekk fehemx l-imsemmija twissija.

Ghaldaqstant jirrizulta li qabel beda l-interrogatorju l-imputat ma giex mghoti d-dritt tal-assistenza legali (la qabel u lanqas waqt l-interrogatorju), u dana skond il-ligi vigenti ta' dak iz-zmien. PS192 Ramon Godano, li kien xhud tal-volontarjeta' tal-istqarrija, gie prodott bhala xhud mill-prosekuzzjoni fejn huwa kkonferma l-istqarrija u l-firem fuqha. Kif inghad iktar 'il fuq f'din is-sentenza fis-sottomissjonijiet taghha d-difiza talbet lil din il-Qorti tordna l-isfilz tal-imsemmija stqarrija galadarba dina ttiehdet bi ksur tad-drittijiet tal-qua imputat galadarba l-istess imputat ma setghax ikun assistiet minn avukat jew prokuratur legali ta' fiducja tieghu qabel u waqt it-tehid tal-istess stqarrija.

Mill-atti processwali ma jirrizultax li kien hemm ragunijiet validi li jzommu lill-imputat milli jkun assistiet permezz ta' avukat jew prokuratur legali qabel u/jew waqt l-interogazzjoni. Isegwi ghalihekk li probabilment l-unika raguni l-ghaliex l-imputat ma kienx mghejjun minn avukat qabel u waqt l-interrogazzjoni kienet l-ghaliex il-ligi vigenti dak iz-zmien ma kinitx tippermettieha. Dak iz-zmien li fiha ttiehdet l-istqarrija odjerna (Jannar 2010), il-ligi ma kienet tippermetti l-ebda forma ta' assistenza legali mal-arrest ta' persuna u lanqas qabel jew waqt l-interrogazzjoni.

Jirrizulta ukoll li l-istqarrija rrillaxata minnu hija wahda inkriminanti ghall-ahhar u hija wahda mill-provi principali mressqa mill-prosekuzzjoni in sostenn tal-imputazzjonijiet dedotti fil-konfront tal-qua imputat. Ta min jinnota ukoll li minkejja li l-prosekuzzjoni kellha fil-pussess taghha provi ohra li setghu kienu inkriminanti (bhas-sustanza elevata mit-triq), l-istess prosekuzzjoni ghazlet li tistrieh pjenament fuq l-istqarrija tal-imputat u dawn il-provi l-ohra ma gewx prodotti fl-iter ta' dawn il-proceduri odjerni.

Fil-kaz il-**<u>Pulizija vs. Claire Farrugia</u>** deciza mill-Qorti tal-Appell Kriminali nhar l-20 ta' Novembru 2018 wara li gew citati diversi sentenzi rigwardanti l-piz probatorju li l-Qorti ghandha taghti stqarrijiet fejn l-imputat ma jkunx gie assistiet minn avukat jew prokuratur legali waqt it-tehid tal-istqarrija, nghad:

> *Minkejja li l-appellanta fiz-zewg stqarrijiet inghatat id-dritt li tikkonsulta Avukat jew Prokuratur Legali u hi rrifjutat dan id-dritt u volontarjament ghaddiet biex <u>mhux biss taghti iz-zewg stqarrijiet izda anke tigguramenta l-ewwel stqarrija</u>, il-ligi fiz-zmien li nghataw l-istqarrijiet ma kinitx tipprovdi ghad-dritt li persuna tkun assistita waqt l-interrogazzjoni. Din il-Qorti tinnota li l-appellanta irrifjutat id-dritt li tiehu parir legali qabel ma taghti l-istqarrijiet kif filfatt ghamlet, hi ma kelliex il-jedd li tkun assistita matul it-tehid tal-istqarrijiet. Id-Direttiva 2013/48/UE kif trasposta fil-ligi Maltija permezz tal-ATT LI tal-2016 illum taghti l-jedd mhux biss lil persuni vulnerabbli biex ikunu assistiti waqt it-tehid ta' istqarrija izda lil kull persuna.*
>
> …
>
> *Filwaqt li din il-Qorti taqbel ma' dawn il-kunsiderazzjonijiet, dak li ghandha quddiemha din il-Qorti permezz tal-appell prezentat mill-appellanta jirrigwarda linammissibilta' tal-istqarrijiet peress li ttiehdu minghajr ma l-appellanta kellha ddritt li jkollha prezenti l-avukat*

maghha u dan skont l-appellanta jikkostitwixxi lezjoni tad-drittijiet fundamentali taghha senjatament id-drittijiet tal-appellanta ghal smiegh xieraq kif sanciti fl-artikolu 39 tal-Kostituzzjoni ta' Malta u fl-artikolu 6 tal-Konvenzjoni Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem.

Ghalhekk jirrizulta li dan l-ewwel aggravju m'huwiex imsejjes fuq dak li l-Qorti ddeciediet u fuq dak sottomess quddiem l-Ewwel Qorti izda l-ewwel l-aggravju fl-appell jirrigwarda l-fatt li fiz-zmien meta ttiehdu z-zewg stqarrijiet, il-ligi ma kinitx tiprovdi ghad-dritt li persuna tkun assistita waqt l-ghoti tal-istqarrija. In linea talizvillup gurisprudenzjali tal-Qorti Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem u tattrasposizzjoni tad-Direttiva 2013/48/EU fil-ligi Maltija, kull persuna ghandha dritt li tkun assistita mill-bidu nett tal-investigazzjonijiet u ghalhekk anke waqt l-ghoti talistqarrija. Il-legislazzjoni Sussidjarja 9.24 tiprovdi ghal Regolamenti dwar il-procedura waqt l-interrogazzjoni ta' persuni suspettati u persuni akkuzati bl-Avviz Legali 102 tal-2017.

Jirrizulta li l-appellanta kienet hi stess li rrifjutat id-dritt li tikkonsulta ma' Avukat qabel l-ghoti tal-istqarrijiet kif anke jirrizulta mit-twissija li tidher a fol 28 li taqra:

…

Il-kliem uzati f'dik it-twissija hija 'int ghazilt li ma tixtieqx tikkonsulta jew tigi assistit', ma jirrizultax jekk il-kliem 'tigi assistit' jirreferix ghal qabel l-istqarrija jew matul. Madankollu tenut kont tal-fatt li l-ligi fiz-zmien li l-appellanta ghamlet iz-zewg stqarrijiet ma kinitx tiprovdi d-dritt li tkun assistita waqt it-tehid tal-istqarrija jikkonferma li l-kliem 'tigi assistit' f'dik it-twissija qieghed jirreferi ghal qabel l-ghoti tal-istqarrija. Din il-Qorti tikkunsidra wkoll li l-fatt li l-appellanta irrifjutat id-dritt li tikkonsulta ma Avukat qabel l-istqarrija kif kellha kull dritt li taghmel, ma jfissirx li hi kienet ser tirrifjuta li tkun assistita matul l-interrogazzjonijiet li kieku kellha ddritt. Ghalhekk din il-Qorti, kuntrarjament ghal dak li stqar l-Avukat Generali finnota tieghu ma tistax tintepreta' r-rinunzja tal-appellanta milli tikkonsulta ma' Avukat qabel it-tehid tal-istqarrija bhala rinunzja tacita ghad-dritt li jkun hemm prezenza ta' Avukat waqt it-tehid tal-istqarrijiet u dan stante li fiz-zmien tat-tehid talistqarrijiet, il-ligi ma kinitx tipprovdi ghal dan id-dritt u ghalhekk l-appellanta ma kellha l-ebda ghazla x'taghmel rigwardanti l-prezenza o meno ta' Avukat waqt linterrogatorju.

Tenut kont ta' dan, din il-Qorti sabiex ma jigux lezi d-drittijiet tal-appellanta sejra tiskarta iz-zewg stqarrijiet maghmulha mill-appellanta u tiddikjarahom inammissibli.

Ghal dawn ir-ragunijiet din il-Qorti qieghda tilqa' l-ewwel aggravju fis-sens li filwaqt li ma hija bl-ebda mod tiddikjara li kien hemm xi lezjoni tad-drittijiet tal-appellanta rigwardanti id-dritt ghal smiegh xieraq, sejra in vista tad-Direttiva 2013/48/EU li dahlet fis-sehh ferm wara l-ghoti tal-istqarrijiet in kwistjoni tiddikjara z-zewg stqarrijiet moghtija mill-appellanta fit-tlieta (3) ta' Novembru tas-sena elfejn u hdax (2011) u f'l-ewwel (1) ta' Marzu tas-sena elfejn u tnax (2012) kif ukoll kull referenza ghall-isqarrijiet bhala inamissibli. <u>Ghaldaqstant, sejra anke tiskarta ix-xhieda moghtija mill-appellanta quddiem il-Magistrat Inkwirenti fl-erbgha (4) ta' Novembru tas-sena elfejn u hdax (2011) fejn l-iskop ta' tali xhieda kienet il-konferma mil-gurament tal-ewwel stqarrija</u>"

Issir referenza ukoll ghas-sentenza mghotija fl-10 ta' Mejju 2017 mill-Prim' Awla Qorti Civili (Sede Kostituzzjonali) fl-ismijiet **<u>Il-Pulizija vs. Josianne Azzopardi</u>** li nghatat in segwietu ghal referenza kostituzzjonali dwar jekk kienx hemm leżjoni tad-dritt fundamentali tal-imputata għal smigħ xieraq kif protett permezz tal-artikolu 39 tal-Kostituzzjoni u l-artikoli 6(1) u 6(3) tal-Konvenzjoni Ewropea dwar id-Drittijiet tal-Bniedem galadarba ma kinitx inghatat l-opportunità li tikkonsulta ma' avukat qabel ma ġiet interrogata mill-pulizija u rrilaxxat stqarrija kif ukoll li lanqas kienet assistita minn avukat meta kkonfermat din l-istqarrija u xehdet mill-ġdid quddiem il-Maġistrat Inkwerenti. F'din is-sentenza gie ddikjarat li:

"…issib illi jkun hemm ksur jekk isir użu mill-istqarrija li tat ir-rikorrenti lill-pulizija dakinhar tat-13 ta' Frar 2004 <u>u l-istqarrija li tat quddiem il-Maġistrat Inkwerenti fl-istess jum, fil-proċeduri kriminali de quo</u>. Għalhekk qiegħda tibgħat dan il-provvediment flimkien mal-atti lura lill-Qorti tal-Maġistrati (Malta) bħala Qorti ta' Ġudikatura Kriminali sabiex tkompli tisma' u tiddeċiedi skont kif intqal f'din ir-referenza."

Fid-decizjoni tal-Qorti Ewropeja tad-drittijiet tal-Bniedem fl-ismijiet **Salduz v. Turkey** tas-27 ta' Novembru 2008 jinghad:

> *"against this background, the Court finds that in order for the right to a fair trial to remain sufficiently "practical and effective" …Article 6.1 requires that, as a rule, access to a lawyer should be provided as from the first interrogation of a suspect by the police, unless it is demonstrated in the light of the particular circumstances of each case that there are compelling reasons to restrict this right. Even where compelling reasons may exceptionally justify denial of access to a lawyer, such restriction -whatever its justification – must not unduly prejudice the rights of the accused under Article 6 … The rights of the defence will in principle be irretrievably prejudiced when incriminating statements made during police interrogation without access to a lawyer are used for a conviction"*

Ghaldaqstant fid-dawl ta' dan l-insenjament (anke f'cirkostanzi fejn l-istqarrija rrillaxata mill-akkuzat li jkun giet ikkonfermata bil-gurament quddiem Magistrat Inkwerenti), din l-Qorti ser tiskarta l-istqarrija rrillaxata mill-qua imputat li giet mehuda minghajr id-dritt tal-assistenza legali.

II. Xhieda Guramentata ta' George Vella

Illi fis-seduta tal-11 ta' Dicembru 2012, giet ipprezentata fl-atti processwali odjerni stqarrija guramentata ta' George Vella li ttiehdet ai termini tal-artikolu 24A(12) u (13) tal-Kap. 101 tal-Ligijiet ta' Malta. Illi x-xhud George Vella ma gie qatt prodott mill-prosekuzzjoni bhala xhud sabiex jixhed *viva voce* fil-proceduri odjerni u jkun soggett ghall-kontro-ezami tal-qua imputat.

Stabbiliti dawn il-fatti, dina l-Qorti trid tevalwa l-piz tal-prova li ghandha tinghata lix-xhieda guramentata ta' George Vella mehuda ai termini tal-artikolu 24A(12) u (13) tal-Kap. 101 tal-Ligijiet ta' Malta.

F'dan ir-rigward issir referenza ghas-sentenza tal-Qorti tal-Appell (Sede Inferjuri) mghotija fis-26 ta' Mejju 2003 fl-ismijiet **il-Pulizija vs. Pierre Gravina**, fejn gie ddikjarat:

> *"Issa, huwa principju generali li "…ix-xhieda ghandhom dejjem jigu ezaminati fil-Qorti u viva voce" (Artikolu 646(1), Kap. 9). Ghal din ir-*

regola, pero`, hemm certi eccezzjonijiet li jipprovdi ghalihom l-istess Artikolu 646 fissubartikoli li jigu wara s-subartikolu (1). Hemm ukoll l-eccezzjoni tad-deposizzjoni mehuda in segwitu ghall-hrug ta' ittri rogatorja li bil-procedura traccjata fl-Artikolu 399 tal-Kodici Kriminali, procedura li giet ritenuta applikabbli anke ghal kawzi sommarji (ara ***Il-Pulizija v. Angelo Grima*** *App. Krim. 18 ta' Ottubru, 1952), u li fil-prattika giet ukoll applikata mill-Qorti Kriminali f'xi kazijiet wara l-hrug tal-att ta' akkuza. U hemm l-eccezzjoni ta' meta xhud jinstema' f'daru minhabba mard jew xjuhija (Art. 647, Kap. 9). Jigi osservat li anke fil-kaz ta' xiehda permezz ta' rogatorji u ta' xhieda li jinstemghu f'darhom, l-imputat jew akkuzat ghandu dejjem il-jedd li jkun presenti waqt is-smigh tax-xhud jew li jahtar rappresentant tieghu ghal waqt tali smigh – Art. 647(3) u 399(2). L-ewwel sentenza tal-Artikolu 30A tal-Kap. 101 taghmilha cara li dak l-Artikolu qed jipprovdi ukoll eccezzjoni,* <u>*pero` mhux eccezzjoni ghar-regola kontenuta fl-Artikolu 646(1) tal-Kodici Kriminali izda ghar-regola kontenuta fl-Artikolu 661 ta' l-istess Kodici.*</u> *Minn dan isegwi, li anke meta l-prosekuzzjoni tkun trid taghmel uzu minn dikjarazzjoni guramentata mehuda skond l-imsemmi Artikolu 30A, ir-regola ghandha tkun li minn ikun ghamel dik l-istqarrija ghandu jingieb fil-qorti biex l-imputat jew akkuzat ikun jista' jikkontroezaminah dawrha. S'intendi, dan ma jfissirx li jekk ix-xhud, meta jigi ezaminat jew kontro-ezaminat, ibiddel jew jirritratta minn dak li jkun qal fid-dikjarazzjoni guramentata, allura dik id-dikjarazzjoni (jew il-parti mibdula jew ritrattata) ma tkunx aktar tista' tittiehed bhala prova kontra l-akkuzat; il-gudikant jista' xorta wahda, wara li jkun sema' lix-xhud, jasal ghall-konkluzzjoni li il-verita` hija dik kontenuta fl-istqarrija guramenetata u mhux dak li jkun iddepona fil-qorti x-xhud. Ifisser biss li, bhala regola, min ikun ghamel tali stqarrija guramentata ghandu jingieb il-qorti ghall-fini ta' kontroll da parti tal-akkuzat jew imputat. F'dan is-sens ukoll esprimiet ruhha l-Qorti Ewropea fil-kawza* ***Kostovski v. Netherlands*** *(20 ta' Novembru, 1989) meta qalet li d-dritt ta' akkuzat li jikkonfronta xhud migjub kontra tieghu*

> ***does not mean, however, that in order to be used as evidence statements of witnesses should always be made at a public hearing in court: to use as evidence such statements obtained at the pre-trial stage is not in itself inconsistent with paragraphs (3)(d) and (1) of Article 6, provided the rights of the defence have been respected.***

As a rule, these rights require that an accused should be given an adequate and proper opportunity to challenge and question a witness against him, either at the time the witness was making his statement or at some later stage in the proceedings *((1990) 12 E.H.R.R.434, para. 41).”*

L-istess principju gie pronunzjat fis-sentenza tal-Qorti Kriminali tat-8 ta' April 2010, fl-ismijiet Ir-**Repubblika ta' Malta vs Matthew-John Migneco**:

“S'intendi, dana l-Artikolu 30A tal-Kap. 101 irid dejjem jinqara fid-dawl tad-disposizzjonijiet ġenerali tal-Kodiċi Kriminali (eċċetwat l-Artikolu 661 tal-istess Kodici, li għalih l-Artikolu 30A jagħmel deroga espressa). Issa, l-Artikolu 549(4) (u ma jistax ikun hemm dubju li l-intervent ta' Maġistrat taħt is-subartikoli (12) u (13) tal-Art. 24A tal-Kap. 101 hija forma ta' inkjesta dwar l-in genere b'modalitajiet kemm xejn differenti meħtieġa għall-finijiet tal-istess Kap. 101) u 646(2) tal-Kap. 9 huma ċari fil-portata tagħhom: id-deposizzjoni regolarment mogħtija fl-inkjesta dwar l-in genere … tista' tingieb bhala prova, u mhux sempliċiment għall-finijiet ta' kontroll, basta, pero`, li x-xhud jinġieb ukoll fil-qorti biex jiġi eżaminat viva voce … ħlief jekk ix-xhud ikun mejjet, ikun barra minn Malta jew ma jkunx jista' jinstab… (ara l-proviso tas-subartikolu (2) tal-imsemmi Artikolu 646).” (sottolinear ta' din il-Qorti).

Fis-sentenza tal-Qorti Kriminali tas-6 ta' Lulju 2016, fl-ismijiet **Ir-Repubblika ta' Malta vs Charles Paul Muscat**, b'referenza għall-Artikolu 30A tal-Kap. 101 u l-Artikolu 661 tal-Kap. 9 u wara li gew ikkonfermati l-principji stabbiliti permezz tas-sentenzi hawn fuq imsemmija, ingħad hekk:

“Izda jekk f'dak l-istadju (guri) *huma jiddikjaraw li ser jaghzlu li ma jixhdux biex ma jinkrimnawx irwiehom fil-process penali li jkun ghadu pendenti fil-konfront taghhom, imbaghad f'dak l-istadju il-gurati ghandhom jigu ggwidati meta jigu biex jiznu il-valur probatorju tal-istqarrijiet guramentati u dan ghaliex “The right to a fair administration of justice holds so prominent a place in a democratic society that it cannot be sacrificed to expediency.”*

Dan ghaliex kif gie deciz fil-kaz ***Luca v Italy*** *[(2003) 36 EHRR 46], inghad mill-Qorti Ewropeja dwar id-Drittijiet tal-Bniedem:-*

> *"As the court has stated on a number of occasions . . . it may prove necessary in certain circumstances to refer to depositions made during the investigative stage (in particular where the witness refuses to repeat his deposition in public owing to fears for his safety, a not infrequent occurrence in trials concerning Mafia-type organisations). If the defendant has been given an adequate and proper opportunity to challenge the depositions, either when made or at a later stage, their admission in evidence will not in itself contravene Article 6.1 and 3(d). The corollary of that, however, is that where the conviction is both solely or to a decisive degree based on depositions that had been made by a person whom the accused has had no opportunity to examine or to have examined, whether during the investigation or at the trial, the rights of the defence are restricted to an extent that is incompatible with the guarantees provided by Article 6."*

Dan ifisser allura illi hemm erba' kriterji li jridu jigu ikkunsidrati:

1. Illi x-xhieda bhala regola trid tinghata viva voce fil-Qorti fejn l-akkuzat ikollu kull opportunita' li jikkontrolla dak li jghid ix-xhud.
2. Il-fatt illi x-xhieda ma jixhdux madanakollu ma ghandux iwassal ghall-inammissibilita` tal-istqarrija minnhom rilaxxata fl-istadju tal-investigazzjonijiet jew fil-pre-trial stage u dan ghaliex irid jittiehed in konsiderazzjoni l-fatturi kollha tal-kaz, bhal perezempju fil-kaz meta xhud ma jistax jingieb jixhed ghax ikun miet.
3. L-affidabbilita ta' dik l-istqarrija u tax-xhud li jkun irrilaxxjaha.
4. Finalment jekk dik ix-xhieda guramentata wahedha hijiex l-unika prova inkriminanti u deciziva fil-konfront tal-persuna akkuzata."

Ghaldaqstant, fid-dawl ta' dan l-insenjament irid jinghad illi galadarba l-istqarrija tal-imputat giet skartata, l-unika prova deciziva u inkriminanti rimanenti fil-konfront tal-qua imputat hija x-xhieda guramentata ta' George Vella. Galadarba ghar-ragunijiet mhux maghrufa l-prosekuzzjoni baqghet ma produciet qatt lil George Vella sabiex ikun jista' jixhed viva voce fil-prezenza tal-imputat b'tali mod li l-istess imputat ikun jista' jikkontrolla u jaghmel il-

kontro-ezami tal-istess xhud, dina l-Qorti ser tiskarta x-xhieda guramentata mghotija mill-istess George Vella quddiem il-Magistrat Inkwerenti ai fini ta' reita o meno tal-imputat fir-rigward tal-imputazzjonijiet odjerni.

Illi skartati l-istqarrija rrillaxata mill-qua imputat u l-istqarrija guramentata ta' George Vella, dina l-Qorti ma jibqalgha l-ebda prova ohra li b'xi mod tista' tissustanzja l-imputazzjonijiet dedotti fil-konfront tal-qua imputat.

Għal dawn il-motivi, konsegwentament, fin-nuqqas ta' provi, il-Qorti tqis illi l-imputazzjonijiet kollha miġjuba fil-konfront tal-imputat odjern ma ġewx ippruvati fil-grad rikjest mil-liġi.

Decide:

Ghal dawn il-mottivi dina l-Qorti qeghda tillibera lill-qua imputat, Brian Vella, mill-imputazzjonijiet kollha dedotti fil-konfront tieghu.

MAGISTRAT DR. ELAINE MERCIECA BA. LL.D.

Christine Farrugia

Deputat Registratur